

Spis 6 As 71/2007 byl spojen se spisem číslo 6 As 70/2007 a pod touto spisovou značkou bylo rozhodnuto takto:

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Milady Tomkové a soudců JUDr. Bohuslava Hnízдила a JUDr. Brigity Chrástilové v právní věci žalobkyně: **FTV Prima, spol. s r. o.**, se sídlem Na Žertvách 24/132, Praha 8, zastoupené Mgr. Ludmilou Kutějovou, advokátkou, se sídlem Sokolovská 49/5, Praha 8, proti žalované: **Rada pro rozhlasové a televizní vysílání**, se sídlem Škrétova 44/6, Praha 2, v řízení o žalobách proti rozhodnutím žalované ze dne 30. 8. 2006, **1)** sp. zn. 2006/362/kov/FTV, č. j. jfu/8639/06, **2)** sp. zn. 2006/363/kov/FTV, č. j. jfu/8640/06, **3)** sp. zn. 2006/364/kov/FTV, č. j. jfu/8681/06, o kasačních stížnostech žalované proti rozsudkům Městského soudu v Praze ze dne 30. 5. 2007, **1)** č. j. 7 Ca 38/2007 - 66, **2)** č. j. 7 Ca 39/2007 - 65, **3)** č. j. 7 Ca 40/2007 - 65,

takto:

- I. Věci vedené u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. 6 As 70/2007, sp. zn. 6 As 69/2007 a sp. zn. 6 As 71/2007 **se spojují** ke společnému projednání; věc bude nadále vedena pod sp. zn. 6 As 70/2007.
- II. Rozsudky Městského soudu v Praze ze dne 30. 5. 2007, 1) č. j. 7 Ca 38/2007 - 66, 2) č. j. 7 Ca 39/2007 - 65, 3) č. j. 7 Ca 40/2007 - 65, **se ruší** a tyto věci **se vracejí** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

I.

Žalovaná Rada pro rozhlasové a televizní vysílání (dále převážně jen „stěžovatelka“ či „Rada“) podala kasační stížnosti proti shora v záhlaví označeným rozsudkům Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“) ze dne 30. 5. 2007, kterými byla zrušena její tři rozhodnutí ze dne 30. 8. 2006 specifikovaná rovněž v záhlaví tohoto rozhodnutí; těmito rozhodnutími stěžovatelka uložila žalobkyni (FTV Prima, spol. s r. o.) za porušení § 32 odst. 1 písm. g) zákona č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů (dále převážně jen „zákon o vysílání“), podle § 60 odst. 3 písm. d) zákona o vysílání pokutu ve výši 200 000 Kč, 250 000 Kč a 200 000 Kč (celkem 650 000 Kč).

Nejvyšší správní soud rozhodl o spojení řízení ve věcech těchto kasačních stížností stěžovatelky ke společnému projednání, neboť z hlediska skutkového jde o obdobná jednání, jichž se stěžovatelka měla dopustit ve dnech 14., 15. a 16. 3. 2006, přičemž i právní základ, jenž má soud posoudit, je týž (§ 39 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, dále jen „s. ř. s.“).

Městský soud rozhodnutí stěžovatelky přezkoumával na základě žalob podaných žalobkyní, která je provozovatelem celoplošného televizního vysílání programu Prima televize; jednou z uplatněných žalobních námitek byla námitka týkající se nedostatečných skutkových zjištění ve vztahu k vysílanému pořadu a nesprávné právní posouzení věci, tedy přesvědčení, že skutková podstata správního deliktu nebyla naplněna. Žalobkyně měla především za to, že hodnocení potenciálního vlivu událostí a dějů, které se odehrály v pořadech druhé série VyVolení vysílaných 14. 3. 2006 v 18.34 a 21.20 hodin, 15. 3. 2006 v 18.34 a 19.52 hodin a 16. 3. 2006 v 21.20 hodin, na fyzický, psychický nebo mravní vývoj dětí a mladistvých, může učinit pouze odborník - znalec.

Jednalo se o následující části pořadů VyVolení (podrobné popisy jsou obsaženy ve správních spisech):

14. 3. 2006:

- P. má již týden za tajný úkol, aby nadbíhal M., a tak ji přesvědčil, že o ni má zájem (P. ve zpovědnici rozebírá, jak mu to nedělá dobře ve společnosti M., detaily o nutnosti posílení alkoholem, aby se k ní trochu dostal, intimní detaily o jejím chování při plnění tohoto úkolu).
- Rozhovor moderátorky T. P. s M., která je téměř každý den opilá: „Když přijde na alkohol, tak se mění dost osobnost člověka. Tebe se to dost týká. Co s tím uděláš?“ M.: „A tak jo. Slíbila jsem, že se trochu polepším, ale nevím, jestli to pude“ (smích). Moderátorka: „Takhle...neříkám nic.“.
- Kouření jako námět konverzace, každou chvíli je v záběru někdo, kdo kouří, většinou celé kuřácké skupiny.
- P. se vyjadřuje o M., s nímž se před necelým týdnem miloval a jehož zájem o ni je stále patrný, slovy: „M. je prostě prase, to je chlap. M. je fakt hovado, prase...“.

15. 3. 2006:

- P. prozrazuje svůj tajný úkol (nadbíhat M.) v kuřáckém kroužku na terase (je tam K., P. a D.), vysvětluje jim, že ho M. nepřitahuje a že mu to nedělalo dobře a že je rád, že to může odtajnit. P. prozrazuje svůj úkol M.: „Pokud jsi měla tušení, že to, abych byl na tebe miloučkej, hodňoučkej, byl úkol - tak jsi se nespletla.“ M.: „No a kde máš vyřešení?“ P.: „To žádné není...“.
- Štáb dal vybrat divákům - měli vybrat ze tří možností, z nichž první zvolili: poslat do vily „agenta“, který bude vyvolávat hádky.
- P. a T. rozebírají M. stavy opilosti: „Ty si dáš večer dva panáky a pro mě si totální dno...Sprostá prostě...“ M.: „...Taková jsem prostě já. Já nevím. Já vim, že jsem hrozná, když se napiju - a myslím, co sem předvedla tady, je docela v pohodě, jako. Venku se prostě rvu, venku.“ T.: „Modli se, aby ti to někdo nahrál (myslí záznamy z vily) a podívej se na sebe.“ M. k pajdající M.: „...ne víš co? Bejt venku, tak je pošlu do prdele. Tady s nima musím nějak vycházet. Já se nebudu měnit. Sem prostě číslo, když se napiju...Já takhle kalim - a pokud někdo takhle nekalí, tak...nikomu tady neublížím, když se tady svlíkám do podprsenky ...“. Marie: „Já myslím, že jsou lidi, který to maj rádi a jsou lidi, který to budou odsuzovat.“. M.: „Tak ať na mě nekoukaj“ (naštvaně a vyfoukne kouř). Ve vile probíhá mejdan, M. už je opět opilá a řadí, známky opilosti jeví i někteří další soutěžící.
- Kouření je přítomno v mnoha scénách (jako pravidelná a každodenní součást života mladých lidí).
- Upoutávky v reklamních blocích: P. švihá dýtkami poněkud opilou M., kouřící T. a M. se baví o tom, kdo „mu dal“ (řeč je o palcích, ale je to prezentováno jako kdyby šlo o sexuální kontakt), P. se líbá s M. (jde o scénu z P. tajného úkolu, kdy se měl vydávat za bisexuála).
- Konflikt J. s M., kdy J. zjišťuje, proč byl „palcován“: „Drž hubu už! Nebavíš mě, nebavíš mě čím dál tím víc...“.
- V rámci úkolu rozdělit se na muže a ženy a prodiskutovat slabosti druhého pohlaví, P.: „M. je prostě prase, to je chlap. M. je fakt hovado, prase“ (před týdnem se s ní P. miloval). Moderátor k tomu: „Takhle to dopadá, když jsou kluci s klukama a holky s holkama.“.

16. 3. 2006:

- P. má další tajný úkol: Nesmí nechat ostatní usnout; z toho plynou konflikty. Nejspíš podnapilý P. vtrhne do koupelny, kde je M. a ve vaně nahá M. a s výkřikem „Zahal ty kozy!“ hází na M. ručník. P. honí M. v obýváku (oba zjevně přiořili): „Pojď ke mně ty tundro!“, při tom znovu vtrhne do koupelny a zase útočí na M., aby „zahalila ty kozy“. Do konfliktu se vloží M., který se chce vyspat a nadává P., že je primitiv a opakovaně na něj řve „Drž hubu! Pokud neumíš chlastat, tak nechlastej.“ Zjevně opilý P. prosí do kamery, aby byl jeho úkol odtajněn, aby nevypadal jako úplný magor.
- Tento den měl být tzv. Očistným dnem, jehož podstatným rysem měl být zákaz alkoholu, kouření a přechod na vegetariánskou stravu; okamžité nářky kuřáků (T., M., K. nářikavé prosby o cigaretu). L. upozornila na to, že organizátorům soutěže bylo předem známo, že většina soutěžících je na kouření závislá: „To mi dělají schválně: Já se tu připravuju na zátěžovou situaci, která nastane zejtra - a nemůžu kouřit. Já sem to tam i vypsala, že sem závislá na cigaretách“. Je zadán úkol: vybrat

„mučedníka“, který ze sebe nechá udělat vaječnou topinku - dotyčného zasypou syrovými vejíčky a zeleninou a pak to musí sníst; za splnění úkolu dostanou cigarety. Při tom vejíčka rozbíjejí o M. a zasypávají ji zeleninou, plácnu jí vejce do vlasů, rozpoutá se vejíčková bitva. D.: „To sem zvědavá, co jste ještě schopni dělat pro ty cigára posrané“. Kuřáci znovu žadoní o cigarety, poštou jim přijde šest cigaret, mají si sami určit, kdo je dostane. T., který krátce před tím volal, že už nevydrží, zvolá: „Ať si je narvou do ...“ (vypípáno), záběry na něj v ložnici, jak zuří, poté vykládá K., že už chápe, jak někdo, kdo je třeba zavřený, může zuřit tak, že třeba i někoho zabije. M.: „Byl to nejhorší den tady ve vile. Ještě jeden a budu se houpat támhle.“

- Štáb ukončil „očistný den“ takto: Je čas se vrátit k normálnímu životu. Končí zákaz kouření. Máte odměnu v zásobovací místnosti: P. jásá: „Pivko, cigárko, maso, gril - paráda“.
- Upoutávky v reklamních blocích jako 15. 3. 2006
- Moderátorka opakovaně připomíná motiv, pro který nastoupili do vily - ceny v hodnotě 15 miliónů Kč: „Ta výhra by mohla někomu změnit život. Tak podle toho se rozhodujte. Jste tam každý za sebe.“ (připomenutí výhry celkem třikrát v tomto pořadu včetně vyjádření osob z místa bydliště L., včetně její maminky).

Stěžovatelka hodnotila tyto části pořadů jako pro děti nevhodnou prezentaci manipulativních úkolů zadaných štábem, které poškozují lidskou důstojnost a lidské vztahy, uměle vyvolávané agresivity, prezentaci alkoholu, jeho konzumace a následků, neodpovědného přístupu k němu bez přiměřené korekce, obdobně bylo prezentováno kouření jako přirozená potřeba mladých lidí, pro kterou stojí za to leccos vytrpět, a nevhodně byla prezentována i vulgární verbální agresivita. Možné ohrožení spočívá podle stěžovatelky mimo jiné v tom, že děti nemají v pořadu zprostředkovanou žádnou možnost úvahy zaměřené na pochopení chování soutěžících a jeho nevhodnost právě ve vztahu k dětem. Podle stěžovatelky si děti osvojují vnější svět především nápodobou. Pro nápodobu mají mimořádný význam osobnostní vzory a modely jednání. Vzory mohou být nepochybně zprostředkovány i mediálně. Vliv mediálních prezentací bude záviset na osobnosti dítěte a prostředí, v němž žije.

Možné ohrožení pak stěžovatelka definovala jako možnou odchylku z normálního, běžného, průměrného vývoje jedince v důsledku shlédnutí pořadu v televizním vysílání, ke které ale fakticky nemusí dojít (může jí být včasným zásahem, např. dalších osob zabráněno). Ohrožením mravního vývoje pak podle stěžovatelky je vše, co jednak podlamuje schopnost mravního rozhodování, jednak brání vývoji mravního života dosáhnout zralé fáze autonomní mravnosti založené na funkci citlivého svědomí.

Podkladem pro rozhodnutí stěžovatelky byla následující odborná vyjádření:

Pedagogická sekce Etického Fóra ČR ve vyjádření z 24. 9. 2005 uvedla, že název reality show navozuje pocit, že jsou divákovi předkládány obrazy reálného života. Ve skutečnost podávají pokřivený obraz skutečnosti. Obraz vydá za tisíce slov a tyto obrazy přitahují svou podbízivou jednoduchostí. Před děti a mládež hledající reálné vzory skutečného života předkládají vzory, které nejsou svázány žádnými „zbytečnými“ pravidly. Hrubost a agrese jsou povoleny, nadměrná konzumace alkoholu, časté hovory o

sexu, nárážky téměř s rysy obscennosti. Nalezení identity je nezbytnou součástí dospívání, chování zbavené identity s sebou nese stav podobný sociální hypnóze, lhostejnosti, ztrátu schopnosti žít svůj vlastní život. Tyto faktory vytváří podmínky pro vznik rizikového chování jako např. agrese, rizikové sexuální chování.

V rámcovém posudku z 20. 9. 2005 k tzv. „reality show“ PhDr. J. R., PhD., mimo jiné uvedl, že děti mají sklon vnímat televizní hrdiny jako vzory k napodobování, přičemž přebírají nejen „vzorové chování“ (hrubost, vulgárnost...), ale také hodnotové pozadí chování. Tedy nejde pouze o osvojování pokleslého chování, ale implicitního pojetí světa. Poukazuje rovněž na prokázanou skutečnost, že děti mají sklon považovat televizní program za skutečnost obzvláště tehdy, když se jako realita předkládá (proběhly výzkumy u dětí mladšího školního věku u vnímání reklamy). Zamlčené cíle a motivy v pozadí (touha po slávě, penězích, exhibici) vytvářejí iluzi, že „o to ve skutečnosti nakonec jde každému“. Toto poselství hodnotí PhDr. R. jako vražedné.

Centrum pro mediální studia CEMES (Fakulta sociálních věd UK) podalo odborné vyjádření „Rozbor vysílání pořadu „VyVolení 2“ z hlediska významu a hodnot, které nabízí publiku“: V něm lze sledovat názor (část 2. „Shrnutí hlavních závěrů“), že pořad může v divácích vzbuzovat dojem, že účastí v televizní soutěži lze cílů a hodnot deklarovaných v motivacích pro účast dosáhnout - účast v této soutěži je prezentována jako jedna z nejvyšších hodnot; pořad je zaměřen na témata: vztahy a emoce, vzhled, sexualita, zábava a každodenní život ve vile, přičemž tato témata jsou ovlivňována a stimulována úkoly, které musí soutěžící plnit (to se zejména týká vzniku a proměn mezilidských vztahů); nejde o zobrazení reálného života skupiny lidí - jsou prezentovány události, které poutají pozornost. Pokud jsou obsahy pořadů divákům prezentovány jako reálné či jako sonda do opravdového života, mohou mít potenciálně ohrožující charakter. Pořad tak do jisté míry může působit na hodnotový systém svých diváků. Úkoly zadávané soutěžícím jsou často svévolné a na hranici zachování lidské důstojnosti. V pořadu se běžně pracuje s uměle podporovanou sexualitou samoúčelně. Se zjevnou snahou dráždit diváky se exponuje nahota. Konzumace alkoholu a užívání cigaret jsou předvedeny jako významná hodnota, jejíž odepření je pro člověka zřetelným trestem a o jejíž navrácení se sluší usilovat. Jako výrazné problematické okruhy tato studie uvedla prvky nahoty a jak se nahota prezentuje a dějově využívá, užívání vulgarismů, sexuální nárážky, přítomnost cigaret a alkoholu na obrazovce a problematické herní prvky, přičemž problematičnost těchto prvků podrobně analyzovala.

Odborné vyjádření MUDr. J. V. (z plicního oddělení nemocnice Na Homolce) k iniciaci a udržení kuřáckého návyku uvádí, že v pořadu je podtrhována „normalita a běžnost“ kouření, které je zcela stereotypní součástí vysílání, kouří se v uzavřených místnostech, někdy i v ložnici, cigareta je poskytována jako odměna za vykonanou činnost, odebírána je jako trest. Dále rozebírá, jaké aspekty jsou nejdůležitější pro iniciaci kouření u adolescentů (stereotypní vystavování stále kouřících „hrdinů“, reality show utvrzuje adolescenty v jejich názoru, že „vždyť kouří každý, kdyby to tak škodilo, tolik lidí by nekouřilo“, dále že „kouří ti zajímaví a cool“, co by čekali na rozhodnutí o kouření do dospělosti, když vidí mladé a zdravé náruživě kouřit). Společenskou škodlivost prezentace nikotinismu v reality show VyVolení hodnotil tento lékař jako vysokou.

Odborné vyjádření prim. MUDr. K. N., CSc. a PhDr. L. C. k působení alkoholu: pořady zahrnovaly často nezdrženlivé pití alkoholických nápojů, tedy zdravotně rizikové modely chování. Opilost je moderátory komentována zlehčujícím způsobem - tyto pořady slouží dětem a dospívajícím jako zdroj informací - informace, které se zde nabízejí, jsou v jasném rozporu s tím, oč usiluje prevence v rodině nebo ve školním prostředí. Riziková je i kombinace pití alkoholu a kouření (kombinace rakovinotvorných účinků tabáku a alkoholu zvyšuje zdravotní riziko více, než by odpovídalo součtu rizik pro samotný tabák nebo alkohol). Negativní modely chování jsou zvláště alarmující u pijících žen. Některé pořady budí dojem, že se pití vysokých dávek alkoholu od účastníků očekává a schvaluje, že se pro něj cíleně vytvářejí podmínky. To je nebezpečné a vzdálené realitě. Pod vlivem alkoholu docházelo pak ke slovní agresi, někdy i fyzické. Ukázky, které autoři posuzovali, považovali ze zdravotního hlediska za rizikové a vysloveně nevhodné pro děti a dospívající.

Odborné vyjádření doc. PhDr. V. B., psychologa, z Fakulty humanitních studií University Karlovy stvrzuje, že pořady nemají s každodenním životem nic společného; jde o falešný obraz světa, že vše je jen zábava podnícená alkoholem, jídlem, sexem. Dětem a méně zralým a sociálně méně zkušeným adolescentům se předvádí neexistující svět a zkreslený obraz reality. Jsou přitom jedinci, kteří bez pomoci nedokáží odlišit předváděný umělý svět od reality, a pro ně může být sledování podobných pořadů zhoršujícím faktorem pro jejich celkovou adaptaci na běžný svět (viz celá řada psychologických výzkumů o odolnosti a zranitelnosti, o vlivu různých situací na jednání, o chystaných či sporných modelech jednání atd.). Účastníci soutěže nemají žádný program - kromě atypických úkolů jim zbývají jen pochybné a ploché debaty (podněcované většinou alkoholem), které nejsou myšlenkově náročné, naivní hádky, sexuální hry, různé narážky se sexuální podtextem, zjednodušené činnosti a v podstatě nedostatek rozumného programu. Vazby mezi účastníky jsou ploché, lidsky nereflexované, dominuje v nich iracionalita a pudovost. Umělé situace nutně vyvolávají umělé chování, které může být modelem pro některé diváky, vyvolávat nápodobu a podporovat chudý a z vulgarizovaný styl komunikace. Děti, které jsou málo zralé, emočně labilní, trochu úzkostné a náchylné k sociální nápodobě bez ohledu na její obsah mohou podlehnout chybným vzorům, hledat sporné senzace a novinky v neobvyklém jednání. Stanou se oběťmi málo odpovědných pořadů a budou hledat své cesty do života podle chybných ukazatelů. Odpovědnost za to je anonymní. Pouze se zvyšují nároky na rodiny, školy, volný čas dětí. Přitom rodiny jsou oslabené, málo funkční, školy přetížené a zvyšuje se složitost světa, o kterém si děti vytvářejí - mnohdy právě na základě televizních obrazů - zcela zjednodušené představy. Zjednodušená a vulgární řeč svádí k nápodobě - hrubne jazyk a nutně pak i myšlení. Příklad emoční a sociální chudoby, zjednodušených vztahů a neschopnost požívačně oddálit odměnu, to vše nahrává u oslabených jedinců k nápodobě.

Stěžovatelka se v rozhodnutích podrobně vyrovnala s posudkem MUDr. P. W., který předložila žalobkyně a který se týkal konkrétně dvou pořadů první série VyVolených vysílaných v září 2005.

Rozhodnutí stěžovatelky v posuzovaných věcech byla členěna na části I. - VI., přičemž v části I. uvedla popis dějů a slovních vyjádření odehrávajících se v jednotlivých

pořadech a konsekvence, které z nich pro vývoj dětí vyvodila (jejich „druhov“ podřazení), v části II. reprodukovala obsah vyjádření žalobkyně v řízení správním.

V části III. rozhodnutí uvedla své podrobné stanovisko k argumentům a návrhům žalobkyně (mezi jiným k návrhu na doplnění dokazování znaleckým posudkem „z oboru zdravotnictví“, kdy poukázala na rozsah a obsah odborných vyjádření, která si pro účely tohoto řízení obstarala, přičemž je považovala za dostatečná). Žalobkyně poukazovala na posudek MUDr. P. W. ze dne 1. 2. 2006, který ve dvou pořadech vysílaných v září 2005 neshledal nic, co by „mohlo významným způsobem narušit psychický a mravní vývoj dětí a mladistvých“ a nedostatek odbornosti u členů týmu CEMES, neboť se nezabývají dětskou psychologií, a pokud jde o vyjádření lékařů k prezentaci kouření a alkoholu, mají obsahovat nepodložené, nepravdivé a nepravděpodobné výroky, dále vyjádřením vytýká absenci posouzení kauzality a popření svobody projevu. Kouření a požívání alkoholu v míře a způsobem, které byly prezentovány, jsou společností tolerovány a jsou i jinak běžně přítomny v televizním vysílání. Pokud jde o manipulaci poškozující lidské vztahy, pak žalobkyni není zřejmé, v čem by měla spočívat a ohrožovat vývoj dětí - princip tajných úkolů je divákům znám. K verbální agresi poukázala na vyjádření politika P. C. adresovaný V. H.: V., ty jsi hovořil a prase..“, o kterém bez jakýchkoli sankcí referovala i elektronická média. VyVolení nemohou být posuzováni přísněji, než jiné pořady.

Stěžovatelka ve vztahu k těmto námitkám vzneseným v řízení správním poukázala na zjevné manipulace ze strany štábu (předstíraný zájem o dívku, vyvolávání vztahově defektních situací vysláním „agenta“ vyvolávajícího záměrně konflikty, bránění obyvatelům „vily“ ve spánku, a tím vyvolávaná agresivita), které jsou z pohledu formování hodnot, norem a postojů dětí (jako součástí morálního vývoje) potenciálně ohrožující. K postojům žalobkyně ve věci konzumace alkoholu a kouření stěžovatelka uvedla, že je pokládá za alarmující: jedná se o provozovatele celoplošného televizního vysílání - společenskou snahou u dětí a mladistvých je vypěstovat u dětí odpovědný přístup k alkoholu a cigaretám; v tomto pořadu je dětem předkládána konzumace alkoholu, ba opilost, a cigaret jako běžná každodenní realita. Pro další vývoj dětí a mladistvých je takový přístup zcela nežádoucí. K obhajobě spočívající na nepostihovaném výroku o V. H. pak mimo jiné uvedla, že předmětem řízení byly vedle řady jiných dějů též konkrétní výroky soutěžícího a jejich vliv - kontext a vyznění výroku ve společensko-politických vztazích však může být zcela odlišný než v tomto typu pořadu. V rozhodnutí pak podrobně argumentovala ve vztahu k posudku MUDr. P. W. (znalec jako sexuolog zkoumal „možnost významného narušení vývoje...“, ovšem takovýto znak skutková podstata deliktu nemá, nevyloučil nevhodnost pořadu pro děti, naopak se vyjádřil ve prospěch vhodnosti společného sledování pořadu s rodiči, ve vztahu k alkoholu a kouření poukázala stěžovatelka v rozhodnutí na primární znalcovu odbornost v oboru sexuologie a na odborná vyjádření odborníků - lékařů pro tyto oblasti).

Ve IV. části rozhodnutí stěžovatelka vyložila neurčité právní pojmy obsažené v zákazu podle § 32 odst. 1 písm. g) zákona o vysílání, jakož i jednotlivé znaky skutkové podstaty deliktu, přičemž mj. zdůraznila potencialitu ohrožení jako znak skutkové podstaty. V V. části odůvodnění poukázala na předchozí upozornění, která ve věci porušení zákona o vysílání již ve vztahu k žalobkyni byla učinila v minulosti a v části VI. se věnovala odůvodnění výše sankce.

Rada své hodnocení uzavřela tím, že děti mohou považovat chování soutěžících za běžnou normu chování, přičemž zejména mladší děti nejsou schopny rozlišit, že se jedná o chování pod vlivem alkoholu nebo chování podle návodu organizátora soutěže. Děti také pocházejí z různých sociálních prostředí, a proto se nemusejí s obsahem pořadu vypořádat v jeho celku.

Proto považovala za prokázané, že ke spáchání deliktů ze strany žalobkyně došlo, a uložila tresty v mírnější podobě než v jiných případech (200 - 250 000 Kč), neboť intenzitu naplnění znaků skutkové podstaty shledala v mírnější formě.

II.

Městský soud napadená rozhodnutí stěžovatelky zrušil, přičemž pochybení shledal ve třech ohledech: jednak ve výkladu skutkové podstaty deliktu, jednak v rozsahu zjišťování skutkových podkladů pro rozhodnutí, jednak v podrobnosti a konkrétnosti odůvodnění správních aktů. Odůvodnění rozsudků městského soudu ve všech třech spojených věcech jsou totožná.

Podle městského soudu měla být skutková podstata deliktu kriticky hodnocena ve vztahu ke svobodě projevu, která jako ústavní princip musí být vždy vzata výrazně na zřetel. Stěžovatelka nemá žádnou zákonnou kompetenci působit jako určitý „arbiter elegantiarum“, pro nějž může být vhodným vyjádřením souhlas či nesouhlas nebo míra vkusu pořadu. Skutková podstata bude naplněna, pokud odvysílaný pořad **skutečně výrazně** mohl ohrozit vývoj určitých diváků, musí se jednat o **skutečně reálnou hrozbu** ohrožení zdravého vývoje dětí, přičemž je nutno zjišťovat, ve kterých věkových skupinách měl pořad **značnou odezvu**, je nutno hodnotit, v **jakém čase** byl pořad vysílán a jaká byla **hlavní skupina diváků** v takovém čase, **nakolik výrazným byl vjem** či dojem z určité prezentace. K takto vymezeným znakům skutkové podstaty deliktu městský soud dále uvedl, že pro tyto právní závěry, jež se mu jevily nezbytnými pro vyslovení viny žalobkyně, neexistuje dostatek skutkových zjištění. Poukázal na poměrně opatrně (popř. relativně) formulované závěry příslušných odborníků, na jejich nejednotnost, poměrně silnou polemiku mezi odborníky, ke kouření a konzumaci alkoholu považoval za nutné přibrat znalce, odůvodnění ve vztahu k znaleckému posudku předloženému žalobkyní považoval soud za nekonkrétní. Konečně uvedl, že odůvodnění rozhodnutí je ve svých závěrech nedostatečně konkrétní (ve vztahu k tvrzené rozpolcenosti odborníků), musí být naprosto přesvědčivé a konkrétní, chybí podrobnější a naprosto konkrétní analýza konkrétního pořadu, chybí kritické zhodnocení skutkové podstaty a konkrétního obsahu odvysílaného pořadu, závěr není podepřen hlubším zkoumáním vlivu samotného pořadu na děti a mladistvé, rozhodnutí musí být podepřeno důkladnou analýzou (na kterou skupinu dětí a mladistvých mohl mít pořad nedovolený vliv a v čem konkrétně tak pořad mohl ohrozit právem chráněný zájem).

III.

Proti těmto rozsudkům podala kasační stížnosti žalovaná Rada pro rozhlasové a televizní vysílání (stěžovatelka). Rozsudky napadla pro nesprávné právní posouzení věci

a nepřezkoumatelnost rozhodnutí soudu. Konkrétně pak jako stížní námitky uvedla, že soud nesprávně uvedl, že série pořadů VyVolení 2 byla novým typem pořadu. Jednalo se v době, kdy stěžovatelka rozhodovala, o již známý typ pořadu, neboť šlo o druhou řadu tohoto typu reality show, provozovatel CET 21 na program Nova vysílal obdobnou sérii pod názvem Big Brother. Závěry soudu o rozporuplnosti vyjádření odborníků nemají podle stěžovatelky oporu ani v správním, ani soudním spise: Závěry všech v řízení užitých posudků byly totožné. Ve všech případech byl pořad shledán přinejmenším pro děti nevhodným. Se znaleckým posudkem předloženým žalobkyní se stěžovatelka v rozhodnutí velmi podrobně vyrovnala. Soud nijak blíže neodůvodnil, co by považoval za dostatečné podklady. Stěžovatelka disponovala v tomto řízení šesti odbornými posudky a vyjádřeními a jedním posudkem předloženým žalobkyní. V řadě jiných řízení, kde posuzovala naplnění těžké skutkové podstaty, nevyužila jako podklad odborné stanovisko nebo vyjádření a soud takový přístup nezpochybnil (poukazuje na rozhodnutí městského soudu ve věcech sp. zn. 9 Ca 28/2006, sp. zn. 10 Ca 325/2006, sp. zn. 11 Ca 42/2006). Závěr soudu je proto podle stěžovatelky nesrozumitelný a nedostatečně odůvodněný.

Stěžovatelka dále soudu vytýká nesprávné právní hodnocení věci: skutková podstata deliktu nevyžaduje hodnotit věkovou skupinu diváků a čas vysílání pořadu - rozhodující je, zda vysílání bylo časově umístěno mezi 6.00 - 22.00 hodin; tato hlediska mohou mít vliv na výši pokuty, ale nikoli pro závěry o vině; k tomu se již městský soud rovněž v minulosti vyjádřil, zejména senáty 9 Ca a 10 Ca, přičemž v těchto případech senát 7 Ca tyto závěry nerespektoval bez bližšího odůvodnění. Obdobně stěžovatelka napadá závěry soudu o nutnosti skutečně výrazného, reálného ohrožení dětí a mladistvých, o nutnosti intenzity dojmu či vjemu - jeho výraznosti - pro naplnění skutkové podstaty deliktu. K tomu poukázala na rozhodnutí městského soudu sp. zn. 10 Ca 325/2006, jež potvrzuje její přesvědčení, že skutková podstata deliktu takové znaky nemá, závěr o možnosti ohrožení dětských diváků nebyl odůvodněn toliko novým formátem pořadu. Městský soud tedy zaměnil znaky skutkové podstaty s kritérii pro uložení sankce.

Konečně stěžovatelka také poukazuje na nejednoznačnost a nesrozumitelnost požadavků, pokud jde o „podrobnější a naprosto konkrétní analýzu pořadu“ - soud neuvedl, v čem a proč považuje analýzu ve správním spisu a rozhodnutí za nedostatečnou a nekonkrétní. Soud vůbec v napadených rozsudcích použil řadu obecných výrazů a formulací (*nedostatečné odůvodnění* - v čem?, *potřeba konkrétně rozebrat* předložený znalecký posudek - kde je v rozboru meze?, *výrazná nejednoznačnost závěrů* - v čem spočívá nejednoznačnost?, *poměrně silná polemika* - v čem je spatřována?, *nutnost kritického zhodnocení, důkladné analýzy* - v čem konkrétně není provedená analýza dostatečná?). Jak vyhovět soudu, který staví takovéto požadavky? Stěžovatelka se ocitá ve zmatku, neboť soud rozhodl v rozporu s řadou dříve vynesitelných rozhodnutí a učinil rozporné a neurčité závěry. Soud nevyužil možnosti provést důkaz obrazově-zvukovým záznamem, pokud měl pochybnosti o tom, zda obstarané posudky a vyjádření a analýza jsou nebo nejsou pro daný pořad dostačující. Patrně se dostatečně neseznámil se správním spisem.

Stěžovatelka navrhl, aby pro všechny tyto důvody Nejvyšší správní soud napadené rozsudky zrušil a věci vrátil městskému soudu k dalšímu řízení.

Žalobkyně podala ke kasačním stížnostem vyjádření; v nich uvedla především, že pokud by odborná vyjádření vyznívala stejně, muselo by v nich být uvedeno, že pořad mohl ohrozit fyzický, psychický nebo mravní vývoj dětí a mladistvých. To se nestalo - každý člověk má na pořad jiný pohled, v souvislosti se vzděláním, kulturním, sociálním, náboženským nebo jiným zařazením ve společnosti. Stěžovatelka jako orgán složený z lidí tedy nemohla posuzovat pořad objektivně, tak jak by ho posuzovala společnost. Žalobkyně trvá na svém tvrzení, že není zřejmé, v čem chování soutěžících mohlo ohrozit vývoj dětí. Souhlasí s názorem soudu, že je nutno zohledňovat čas, ve kterém k vysílání došlo, ve 21.20 hodin pořady již školní děti nesledují. Odůvodnění rozhodnutí stěžovatelky byla nedostatečná, nepřiměřená a nekonkrétní. Navrhuje kasační stížnosti zamítnout a uhradit stěžovatelkou žalobkyni náhradu nákladů řízení.

Pro posouzení důvodnosti uplatněných kasačních námitek není třeba činit dalších zjištění ani rekapitulací ze správního či soudního spisu.

IV.

Nejvyšší správní soud přezkoumal rozsudky městského soudu, vázán rozsahem a důvody kasačních stížností (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.). Uplatněné stížní důvody jsou svým obsahem podřaditelné pod § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. (posouzení právní otázky, zda byl učiněn správný výklad znaků skutkové podstaty deliktu a zda k ozřejmění skutkového stavu věci bylo třeba znalce, či nikoli) a § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. (vada řízení před městským soudem, jež měla spočívat v tom, že soud rozhodl ve věci stěžovatelky odlišně než v jiné obdobné věci, nepřezkoumatelnost pro nesrozumitelnost a nedostatek důvodů).

Kasační stížnosti jsou důvodné.

1. K prvé námitce Nejvyšší správní soud uvádí:

V posuzované věci stěžovatelka ukládala pokutu za správní delikt podle § 60 odst. 3 písm. d) zákona o vysílání, podle něhož se pokuta uloží provozovateli vysílání, pokud zařazuje do vysílání od 6.00 do 22.00 hodin pořady a upoutávky, které by mohly ohrozit fyzický, psychický nebo mravní vývoj dětí a mladistvých. Podle § 66 zákona o vysílání se v tomto řízení postupuje podle správního řádu (zákon č. 500/2004 Sb.).

K uplatnění odpovědnosti za správní delikt je třeba, aby jednání naplnilo znaky skutkové podstaty (znaky charakterizující objekt, objektivní stránku, subjekt a subjektivní stránku deliktu). Vedle toho je nezbytným naplnit materiální znak (společenská nebezpečnost). O subjektu deliktu a subjektivní stránce není v posuzované věci nejasností. Předmětem útoku jsou děti a mladiství, tedy osoby ve věku do 18 let. Bližší specifikaci věku skutková podstata nezná. Pokud jde o objekt deliktu, Nejvyšší správní soud jej spatřuje v zájmu na ochraně řádného fyzického, psychického a morálního vývoje dětí a mladistvých, tedy na zdárném vývoji dítěte ve všech jeho komponentech. Objektivní stránka deliktu je charakterizována jednáním, následkem a příčinným vztahem mezi nimi. V posuzované věci objektivní stránka záleží v tom, že provozovatel vysílání zařadí ve vymezené denní době (kdykoliv mezi 6.00 až 22.00 hodinou) do vysílání pořad, který svým obsahem, vyzněním, a to ať už dílčích sekvencí či pořadu jako celku, zakládá možnost

ohrožení chráněného zájmu. Následkem je možnost ohrožení fyzického, psychického nebo morálního vývoje dětí a mladistvých. Ze zákonného znaku „by mohl ohrozit“ plyne, že delikt je spáchán (dokonán) již provedením zakázaného jednání (tedy odvysíláním pořadu určitého obsahu), přičemž ohrožení chráněným zájmům nemusí hrozit konkrétně a bezprostředně - stačí ještě vzdálená možnost poruchy daná již tím, že subjekt deliktu vykonal určitou činnost. V posuzované skutkové podstatě tedy jde (z hlediska teorie trestního práva) o nebezpečí abstraktní, tedy situaci, v níž konkrétní nebezpečí zpravidla vzniká, ale nezáleží na tom, zda skutečně vzniklo. Jde tedy o delikt ohrožovací, který je spáchán již vyvoláním možnosti vzniku následků, které má na zřeteli ustanovení § 60 odst. 3 písm. d) zákona o vysílání.

Městský soud v Praze tedy pochybil, když do znaků skutkové podstaty deliktu zařadil potřebu zjišťovat, ve kterou konkrétní hodinu ve vymezeném časovém úseku k vysílání došlo, určovat skupinu dětí, která se skutečně na pořad dívala, hodnotit znak výraznosti dojmu, ba dokonce zkoumat reálnost a konkrétnost nebezpečí. Takové znaky skutková podstata neobsahuje.

Ke vztahu skutkové podstaty posuzovaného deliktu a práva na svobodu projevu, který městský soud ve svých rozhodnutích akcentoval, Nejvyšší správní soud uvádí tento pohled:

Ochrana dětí a mladistvých požívá záruk jednak předpisy ústavního pořádku, jednak v různých mezinárodněprávních instrumentech, k nimž Česká republika přistoupila. Podle čl. 32 odst. 1 věty druhé Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) je zaručena zvláštní ochrana dětí a mladistvých. Rovněž je možno poukázat na čl. 16 Deklarace lidských práv, čl. 12 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (č. 209/1992 Sb.), čl. 23 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech (č. 120/1976 Sb.). Článek 17 Úmluvy o právech dítěte (č. 104/1991 Sb.) uznává důležitou funkci hromadných sdělovacích prostředků a zajišťuje právo dítěte na přístup k informacím a materiálům z různých národních a mezinárodních zdrojů, zejména takovým, které jsou zaměřeny na rozvoj sociálního, duchovního a mravního blaha dítěte a také jeho tělesného a duševního zdraví. Podle téhož článku smluvní strany Úmluvy povzbuzují tvorbu odpovídajících zásad ochrany dítěte před informacemi a materiály škodlivými pro jeho blaho. Článek 24 odst. 1 Listiny základních práv Evropské unie vyhlášené dne 7. 12. 2000 v Nice (Úř. Věst. C 364) stanoví, že děti mají právo na ochranu a péči nezbytnou pro jejich blaho. V rámci Evropské unie právo členských států přijmout opatření nezbytná z důvodů týkajících se ochrany nezletilých pak plyne i z dalších instrumentů, například je možno poukázat na Směrnici Evropského parlamentu a Rady 89/552/EHS o koordinaci některých právních a správních předpisů členských států upravujících poskytování audiovizuálních mediálních služeb (směrnice o audiovizuálních mediálních službách), v jejíž preambuli se výslovně jako motiv uvádí nezbytnost zavést pravidla pro ochranu tělesného, duševního a morálního vývoje dětí a mladistvých, načež v čl. 22 stanoví, že členské státy přijmou vhodná opatření, aby vysílání neobsahovalo pořady, které by mohly vážně poškodit tělesný, duševní nebo morální vývoj dětí a mladistvých, zejména takové pořady, které obsahují pornografické scény nebo bezdůvodné násilí. Toto opatření se rozšíří i na jiné pořady, které mohou poškodit tělesný, duševní nebo morální vývoj dětí a mladistvých, kromě případů, kdy je volbou doby vysílání nebo

jakýmkoli technickým opatřením zajištěno, že děti nemají možnost tyto pořady vidět nebo slyšet. Evropská úmluva o přeshraniční televizi (č. 57/2004 Sb. m. s.), kterou Česká republika ratifikovala a vstoupila v platnost 1. 3. 2004, v čl. 7 odst. 1 obecně vyžaduje, aby programové služby nebyly neslušné (orig. francouzsky „ne doivent pas être contraires aux bonnes moeurs“), a zvláště stanoví (odst. 2), že všechny části programů, které by mohly poškozovat fyzický, psychický či morální vývoj dětí a dospívajících, nesmějí být zařazovány do vysílání v čase, kdy je pravděpodobné, že by je tyto osoby mohly sledovat. Důvodová zpráva k této Evropské úmluvě (dostupná na <http://conventions.coe.int/>) osvětluje, že toto ustanovení je inspirováno zejména Evropskou úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod (č. 209/1992 Sb.) a mělo by být interpretováno ve světle judikatury Evropského soudu pro lidská práva. Vyjadřuje se zde úsilí o respekt k základním společným hodnotám všech členských států Rady Evropy. Pro pojem dobrých mravů (v českém překladu Úmluvy vyjádřeno jako „slušnost“) jako interpretační vodítka mají sloužit rozhodnutí ESLP ve věci H. c/ Velká Británie (1976) a M. a ostatní/c Švýcarsko (1988). Svoboda projevu je v právním řádu České republiky zakotvena v čl. 17 Listiny a vztahuje se i na projevy výsostně komerční. Omezení svobody projevu je předvídáno v čl. 17 odst. 4 Listiny (omezení se musí dít zákonem, jde-li o opatření v demokratické společnosti nezbytné např. pro ochranu práv a svobod druhých či ochranu mravnosti, tedy musí sledovat legitimní cíl a omezující opatření je v demokratické společnosti k dosažení tohoto cíle nezbytné). Obdobně Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod v čl. 10 odst. 2 umožňuje omezení svobody projevu mimo jiné v zájmu ochrany zdraví nebo morálky, ochrany pověsti nebo práv jiných. Pokud jde o právo dětí na zvláštní ochranu a svobodu projevu, jde o situaci, kdy svým významem, obsahem a stupněm právní ochrany se jedná o kolizi právních zájmů na stejné úrovni. Žádný z nich nepoživá práva přednosti. Při střetu garantovaných práv a svobod je věcí soudu, aby zvážil význam proti sobě stojících zájmů na principu proporcionality.

Nástrojem vyjadřujícím zájem na ochraně zdravého vývoje dětí v oblasti přijímání informací je skutková podstata deliktu upraveného v § 60 odst. 3 písm. d) ve vztahu k § 32 odst. 1 písm. g) zákona o vysílání. Legislativce tak jednoznačně vyjádřil ústavně zcela akceptovatelný zájem přijmout ochranná opatření ve vztahu k právu na svobodu projevu. Nejvyšší správní soud tento nástroj považuje za nezbytné opatření k dosažení legitimního cíle. V jiných řízeních, která jsou Nejvyššímu správnímu soudu z úřední činnosti známa, žalobkyně poukazovala na fakt, že tato skutková podstata je velmi mírná a představuje vlastně vysokou míru tolerance naší společnosti ve vztahu k případné ochraně zdravého vývoje dětí. Tuto představu Nejvyšší správní soud nesdílí: znaky uvedeného správního deliktu totiž budou naplněny již odvysíláním určitého pořadu (k charakteru tohoto ohrožovacího deliktu byl podán výklad shora), k reálnému ohrožení v určitém čase tedy vůbec nemusí dojít. Skutková podstata by nebyla naplněna pouze v případě, kdy by bylo možno vyloučit, že ani jediné dítě kdykoliv (v jakémkoli budoucím čase) a v jakémkoli prostředí ani hypoteticky nemůže být vysíláným pořadem ohroženo na některé z komponent zdravého vývoje. Pokud takový závěr nebude možno učinit, pak při určitém obsahu vysílání ve vymezeném čase bude závěr o vině žalobkyně nasnadě. Jinou otázkou bude společenská nebezpečnost jako materiální znak skutkové podstaty a intenzita naplnění znaků skutkové podstaty jako kritérium závažnosti deliktu pro výši sankce.

Svůj závěr o legitimitě zařazení této skutkové podstaty do regulace vysílání televize opírá Nejvyšší správní soud nejen o shora podanou stručnou analýzu mezinárodněprávních souvislostí, z níž je zřejmo, že v tomto ohledu se Česká republika řadí zcela do běžného proudu regulace v zemích kontinentálních právních zvyklostí. Poněvadž soud a jeho soudci nežijí ve vzduchoprázdnu a sdílejí s dalšími obyvateli státu mediální působení a diskuse, jež ve společnosti vyvolal fenomén reality show (v čemž, jak soud z veřejně dostupných zdrojů zjistil, se nijak nelišíme od evropských zemí, které byly působení takovýchto pořadů vystaveny dříve než Česká republika,*) zajímal se soud rovněž o průběh a obsah veřejné diskuse v médiích a základní teoreticko odborná východiska nutná pro právní závěry, které je povinen vyslovit. Nejvyšší správní soud totiž velmi dobře vnímá jistou delikátnost samé podstaty předložené právní věci, která se zde vyjevuje více než v jakémkoli jiném případě či jiné oblasti jeho činnosti: jde o vyslovení názoru na hodnotové směřování společnosti. Právo je systémem, jenž ve své samé podstatě obsahuje hodnotové postoje, nicméně v této předložené věci jde o hodnoty velmi závažné: na prvním místě morální základy společnosti, které se zde ocitají vtaženy, byť představovány neprávním systémem, do zorného pole orgánu moci soudní. Odtud patrně ona rezervovanost městského soudu, jenž vyjádřil obavu, aby ani správní orgán nevystupoval jako arbitr mravů a vhodného chování. Nejvyšší správní soud velmi jasně vnímá, že se zde moc soudní dostává z obvyklých „mantinelů“, v nichž je zvyklá se pohybovat, a je mu také zřejmo, že rozhodnutí správních soudů svým způsobem mohou významně ovlivnit společenské prostředí, v němž vyrůstají děti a mladiství, a to v té míře, v jaké je toto prostředí zasaženo mediálním vlivem televize; proto Nejvyšší správní soud upřel svou pozornost také na obsah veřejné diskuse vedené k fenoménu reality show a k působení médií a televize na děti zvláště, byť tak z povahy věci nemohl učinit systematicky a vyčerpávajícím způsobem.

Soud se tak v případě přezkumu rozhodnutí regulátora v oblasti mediálního působení ocitá vpravdě mezi Scyllou a Charybdou: jak vážit vliv takového média, jakým se stala televize na počátku 3. tisíciletí, na vývoj dětí a nebýt přitom nařčen z apokalyptického přístupu, moralizování a povýšenectví vůči popkultuře, stranění pozicím kulturní elity (těch „chytřejších a morálnějších“) na úkor masy („těch „hloupějších a nemorálnějších“) - srov. obsah diskusí na www.cinepur.cz (Helena Bendová: Editorial č. 42/Reality show a kulturní válka), <http://psychoanalyza.sblog.cz> (psychoanalytické sdružení Theseus epi Kolonoj - esej „Je něco reálného ve státě českém...“ jako reakce na „Posudek na reality show“ Pražské vysoké školy psychosociálních studií), www.blisty.cz (Darina Markytánová: Neodolatelná přitažlivost reality show).

Ale ani za této situace nemůže soud rezignovat na svou funkci a musí za použití veškerých rozumně dostupných a shromážděných znalostí posoudit, zda regulátor jednal

* Rada Evropy například již v roce 2002 studovala přístup regulátorů členských států k „reality show“ - srov. materiál Stálého výboru pro přeshraniční televizi - jde o orgán Evropské úmluvy o přeshraniční televizi - dostupný na www.coe.int. z 10.4.2002 T-TT(2002(009), načež uvedený Stálý výbor vydal v září 2002 Prohlášení (2002)1 o lidské důstojnosti a základních právech, přičemž vyzval jak provozovatele vysílání, tak regulační autority ke zvýšené ostražitosti ve vztahu k pořadům, které se mohou dotýkat lidské důstojnosti a základních práv jiných osob, ve Francii byla v roce 2002 k požadavku tehdejší ministryně pro rodinu, děti a handicapované osoby realizována rozsáhlá studie k vlivu mediálního prostředí na děti ve věku do 18 let „L'environnement médiatique des jeunes de 0 à 18 ans: Que transmettons-nous à nos enfants?“ dostupná na www.ciem.fr.

se znalostí potřebných skutkových i právních okolností. Otázka vlivu médií, televize zvláště, na lidi obecně a dětí a mladistvé se zvláštním zřetelem, byla, je a bude předmětem studia řady oborů, hovoří se o potřebě multidisciplinární reflexe (sociologie, politologie, psychologie, kriminologie; v českém prostředí se vytváří nový obor - mediální pedagogika - /srov. sborník příspěvků z 2. doktorandské sociologické konference pořádané FSV UK a FF UK v květnu 2006 „Miscellanea sociologica 2006“ a příspěvek Zdeňka Slobody: Mediální pedagogika, integrující přístup k chápání a uchopování role médií ve společnosti dostupný na www.fsv.cuni.cz/); potřeba výzkumu médií, jejich produkce, obsahů a účinků kombinující sociologické metody a metody výzkumu mediálních studií s psychologickými nástroji je nezpochybnitelná. Právo, které vstupuje do oblasti účinků médií svými regulatorními nástroji, tak vstupuje do oblasti nesmírně složité. Orgán takovou právní úpravu aplikující bude začasťe jednat za pomoci expertů v řadě oborů - při vysoké dynamice mediální proměny společnosti vznikají zcela nové jevy (sociální, pedagogické), které v takových oborech, jakými jsou pedagogika volného času, mediální pedagogika a didaktika budou muset být studovány v podmínkách informační společnosti digitálního věku - nicméně není možné přisvědčit žalobkyni, že jsou to výlučně znalci, kteří mohou správnímu orgánu, popřípadě soudu zprostředkovat vědomosti nezbytné k rozhodnutí. Soud (ani správní orgán) nemůže přenášet odpovědnost za vlastní rozhodnutí na znalce, zvláště jedná-li se o posouzení jevů, s nimiž se ve svém životě setká v podstatě každý člověk (agrese, verbální vulgarita, opilost a jednání v opilosti, kouření, manipulativní praktiky), byť specifikum mediálního působení je značné. U orgánu typu regulátora v oblasti televizního vysílání a jeho aparátu pak nutno předpokládat všeobecnou odbornou erudici v oblasti, pro kterou byl ustanoven. V obecné rovině je však jistě nepochybně žádoucí, aby se příslušní experti řady shora zmíněných oborů vyslovili k účinkům mediálního působení na proces socializace dětí (což se koneckonců v posuzované věci i stalo); teoretické zázemí shora uvedených vědních oborů je a bude pro aplikační praxi regulátora v oblasti médií velmi potřebné. Sociolog Petr Sak ve svých pracích (např. Proměny volného času a zaostávání pedagogiky, referát přednesený na mezinárodní konferenci O výchově a volném čase, Brno, červen 2006 - dostupný na www.insoma.cz) uvádí, že *„již v roce 2000 česká populace trávila s médii třetinu svého bdělého stavu a dvě třetiny volného času. Život mládeže do značné míry probíhá v mediální a virtuální realitě. Zatímco doposud převažoval v životním poli přirozený svět, ...v současnosti se již děti rodí do světa, který je ve velké míře vytvářen mediálně a virtuálně. Jejich psychický a sociální vývoj, sociální zrání, probíhá v takto pozměněném světě. Od narození jsou média vedle rodiny významným socializačním institutem. Osobnost současného člověka se tak na jednu stranu stává mediálním produktem a na druhou stranu v interakci s digitálními technologiemi se ve virtuální realitě stává jakýmsi „přídavným zařízením těchto technologií.“*

Televize v období po II. světové válce nabídla svébytné, senzuální a „zábavnější“ vnímání reality (dítě mámy zábavy a táty informace) - srov. příspěvek dramaturga České televize Michaela Otřísala „Člověk a televize“ na jedné z konferencí Člověk a média, dostupný na www.clovekamedia): *„prvek zábavnosti má v sobě potenciál nebezpečného zkreslení reality. Zábavná prodatelnost...si vynucuje příchod komerčního vysílání, které přitahuje šroub poptávky po rozptýlení vytvářením nových chutí, které pak jsou naplňovány. Tato logika drogového dealerství je pravděpodobně tím nejnebezpečnějším, co na mediální scéně moderní společnosti můžeme najít.“*

Pronikavou analýzu vlivu televize na lidskou společnost přinesl Neil Postman (1931 - 2003, mediální teoretik, vedoucí katedry kultury a komunikace Newyorské univerzity); v často citovaném díle **Ubavit se k smrti: veřejná komunikace ve věku zábavy** popsal svět po nástupu televize jako prostor bez paměti, kterému vládne povrchnost, pasivita a kde není důležitá myšlenka, nýbrž vnější projev, a kde nejsou rozhodující intelektuální schopnosti, nýbrž fotogeničnost a image. Svou knihu uvádí srovnáním protikladných vizí G. Orwella a A. Huxleyho: „Orwell se obával těch, kteří zakážou knihy. Huxley se však obával toho, že knihy už nebude třeba zakazovat, neboť nezůstane nikdo, kdo by je chtěl číst. Orwell se bál, že před námi bude skrývána pravda. Huxley se obával toho, že se pravda utopí v moři bezvýznamnosti. Orwell se strachoval, že se proměníme v civilizaci otroků. Huxley se bál naší proměny v kulturu triviality, plně zaujatou něčím na způsob pocitového kina nebo míčových her.“ Podle Huxleyho se totiž nebere dostatečně v potaz „**takřka bezedný lidský hlad po nejružnějších formách rozptýlení a zábavy.**“ Postman dává za pravdu Huxleymu: televize vycházejíc z předpokladu, že nás nesmí nudit, ale přitahovat, baví nás. Veškeré pořady nabízí v pestrobarevném hávu, stále zábavnějším. A my se „necháváme bavit“.

Nejvyšší správní soud, jak shora uvedl, se snažil sledovat obsah veřejné diskuse, názory odborníků i laiků - jakkoli si nemůže činit nárok na vyčerpávající přehled o projevených názorech, zaznamenal jen minimum názorů, jež pořadům typu reality show přiznávaly alespoň hodnotu neškodné zábavy. V převažující míře se veřejnost vyjadřovala negativně. Současně se Nejvyšší správní soud zajímal o základní teoretické vymezení působení médií na člověka. Byť to v rozhodnutích správního soudu není obvyklým zjevem, považuje soud za vhodné citovat výňatky z publikovaných názorů (a činí tak pouze jako obiter dictum vyřčeného právního názoru):

Rozsáhlá diskuse v průběhu vysílání reality show VyVolení probíhala na www.blisty.cz - většina ohlasů byla značně kritická:

„To, v čem je komerční reality show podobná gladiátorským zápasům, je fenomén jejich pravidel a režijní manipulace ze zákulisí. Ponížení. Bezúčelnost. Pro zábavu. A i lev neloví svou kořist jen tak, pro zábavu. Kamery VyVolených si svou oběť najdou vždy...Dívá se na ni skoro dva miliony lidí. Mluví o nich. Žije jejich životy. A odsoudí je. K výhře nebo prohře. Vyhrát může jen jeden. Pro zábavu. Pro vaši zábavu jeden vyhraje a ostatní prohrají. Proč? Ave, Caesar...“(Štěpán Kotrba: Odhalení: komu jsme vlastně podobní, 29. 11. 2005).

„V televizních pořadech tohoto typu jsou lidé speciálně vybíráni k tomuto účelu - osobnosti, které rezignují na některé ze základních člověčích potřeb. Je to například potřeba osobního, intimního prostoru. Překročení hranic takového prostoru je všeobecně považováno za zdroj ohrožení, úzkosti. Narušení většina lidí považuje za agresivní jednání a má tendenci si svůj osobní prostor bránit. Vstup se povoluje jen emočně významným a intimním partnerům. Dá se přepokládat, že chybění této potřeby je známkou jisté osobností anomaly, nezralosti...Pořad sledují z velké části diváci ve věku, kdy je zvýšená potřeba identifikačních vzorů, které by mohly vyvíjejícího se pre - či pubescenta vést nějakým (pokud možno sociálně vhodným) směrem. Z rodin mizí otcové, někdy i matky, ze škol učitelé, sportovní hvězdy se ukazují být dopujícími...Emočně nezralému publiku, které pořad sleduje právě v době zvýšené potřeby nasměrování vhodným identifikačním vzorem se pak dostává sdělení: - Nejlepší je ten,

který nic neumí, nic zvláštního nedělá a dokáže planě pseudofilosofovat - k osobnímu úspěchu tedy není třeba vlastního úsilí...Dalším sdělením publikovaným osobnostem citově teprve dozrávajícím je - intimita a erotické chování jsou věci technické, běžně veřejně publikovatelné, emoční doprovod není nezbytný a je-li, dá se snadno změnit či přehlédnout. Porušení pravidel ve vztahu lze omluvit potřebou získání finanční částky - ... Je to vlastně obdoba sociálně nemravné pohádky o hloupém Honzovi, který válením za pecí a žvanivostí dosáhne poloviny království a princezny. Pro řadu konzumentů pořadu je obdobný život ideálem, jehož nedosažitelností jsou frustrováni. Identifikací s účastníky a s vítězem, ujištěním se, že podobný způsob života je možný, společensky přijatelný a odměňovaný, snižuje napětí a frustraci podobně jako to dělávaly tři góly v brance Sovětského svazu. V tomto směru poskytuje reality šou také pocit abreaktivního blaha.“ (Jiří Krombholz: Reality šou a duševní zdraví, 22. 3. 2006).

V rozhovoru v Lidových novinách 2. 1. 2006 sociolog Tomáš Halík řekl : „Neměl by nás alarmovat způsob, jakým se tvoří podivná subkultura z lidí, kteří jsou ochotni se takto ukazovat a dělají se z nich takřka národní hrdinové? Spousta mladých a nezralých lidí tam hledá jakýsi typ nebe, kde lidé nepracují, popíjejí a tráví dny sexuálními výkony a vzájemnými nadávkami. **Je to nová verze „zahrady rozkoší“.** Vzpomeňte na obrazy Hieronyma Bosche. **Tyhle obrazy se vpalují do podvědomí lidí,** jde o vytváření určité normy, životního ideálu. Ovšem ten ideál je k pozvracení.“

Publicista, psychiatr, sociolog z různých částí spektra naší společnosti, a přesto jedno vidění pořadů typu reality show VyVolení: prvoplánové dekultivační působení, druhoplánové - programování diváků a zbavování vnitřní svobody.

K vlivům reality show na vývoj dětí uvedl sociolog médií Jaromír Volek 14. 9. 2005 v rozhovoru pro BBC (www.bbc.co.uk): „víme o tom, že média mají nepochybně nějaký vliv na společnost...víme z longitudinálních studií, že ...tam je korelace, nějaká souvislost a že bychom s tím měli počítat...**Moudrý člověk ví, že tam, kde brozí nebezpečí, tak neriskuje.**“

Spisovatel Jan Balabán v Lidových novinách (nezjištěného data): „Tohle představení je nejpravdivější v tom, jak se všichni shodnou na tom, že je to těžké a k nevydržení nic nedělat, nechat se očumovat a muset vydržet, než ostatní vypadnou z mé „vily“ a nechají mě tu s těmi penězi, po nichž všichni toužíme. To je vskutku metaforou života, který nezná nejen bratra, ale ani sestru, nebo dítě, nebo přítele, ale jen kategorický imperativ balíku peněz, pro který je holt třeba něco vydržet a něco obětovat, vlastní důstojnost nejdříve...Pro nás se to točí, protože my jsme ti velcí bratři... Musíme se na to dívat a musíme to platit? Je skutečně nutným průvodním jevem mediální demokracie skutečnost, že se zábavy z hornických šaten a hambinců stávají hlavními večerními programy? Asi ano, asi je to pravdivý portrét společnosti, již jsme si tu vcelku svobodně zařídili. A to je skutečná reality show..., my u té televize, a nejen u ní. My všichni normální lidé, kteří chodíme kolem močidla nádhry neujdeme, s knoflíkem nebo bez něho, protože společenská realita se na rozdíl od té televizní přepnout nedá.“

Sociolog Petr Suk (na www.insoma.cz) v referátu na semináři Média a násilí u příležitosti festivalu animovaných filmů Anifest 2005 v Třeboni „Mediální násilí - nahodilost či logický důsledek stavu společnosti“: „Již v minulosti patřila televize mezi socializační instituce. V současnosti, a tím více do budoucna však socializace a sociální zrání mladé generace bude do značné míry probíhat virtuálně, to znamená jednak prostřednictvím

*virtuální reality, jednak ve vztahu k virtuální realitě. Jedinec euro-americké kultury v dětství na obrazovce shlédne kolem 15 tisíc vražd, další fenomény televizní agresivity nelze ani počítat...Řada výzkumů prokázala vliv televizního vysílání na agresivitu dětí a mládeže. Ve výzkumu sledujícím sociální deviace a normalitu, jehož jsem byl řešitelem, byla zjišťována korelace mezi deviací kvantifikovanou indexem sociální deviace a dalšími znaky, včetně znaků spojených s médii. Velmi silná statistická závislost se prokázala ve spojení s konkrétními pořady...I v případě rozeznání fiktivnosti mediální a virtuální reality nelze vyloučit vliv na osobnost...Za aktuální scénu, na níž se v současnosti realizuje evoluce, považoval Pierre Teilhard de Chardin noosféru, oblast rozumu, myšlení, vědomí, reflexe (Chardin, P. T. Vesmír a lidstvo. Praha: Vyšehrad 1990). Lidská mysl je to, co má na naší planetě největší hodnotu a smysl do budoucna. Přitom tato budoucnost není samozřejmá. Proto to, co se děje vývojově s lidskou myslí, jak se formuje a kam je směřována, má rozměr planetární a kosmické evoluce. Z hlediska vývoje planetární mysli již nelze odhlédnout média, která budou tento proces významně ovlivňovat...Technologicky média předběhla společnost, která nedokáže zajistit jejich relevantní působení. Média proto představují pro lidstvo podobné riziko jako atomové zbraně s tím rozdílem, že **bojištěm je zde mysl a sociální zrání, především mladé generace**. V každém okamžiku milióny dětí sledují vraždění na obrazovce a **další obrazy ukazující násilí jako legitimní vzorec sociální interakce**...V současnosti se nacházíme ve vztahu k médiím v podobné situaci, jako kdyby atomové elektrárny řídili neandrtálci.“*

Mgr. Jan Vyhnálek, psycholog (www.rodina.cz) „Vliv násilí v médiích na vývoj dětí“ - „Výsledky průzkumů ukazují, že růst násilí ve společnosti je z velké části zapříčiněn prezentací násilí dětskému publiku v televizi, ve filmech a videobrách...Archiv modelů jednání se buduje v dětství pozorováním, napodobováním a hrou. ...Pozorované chování později napodobuje, přebírá ve fantasii a vnáší do dětských her...Negativní zkušenosti nepřijetí spolu se sledováním násilných pořadů pak potvrzují jejich vidění světa jako zákeřného a nehostinného místa nebezpečí, kde neexistuje pravé přátelství a láska a kde lze obstát jen silou...**Vnitřní normy chování... se vytváří v době, kdy dítě ještě není schopné dobře rozlišovat mezi realitou a fikcí a kdy nekriticky přijímá, co v médiích vidí a slyší.**“

Nejvyšší správní soud je dalek toho přejímat závěry veřejnosti, s nimiž se v této diskusi setkal. Je povinen učinit a odůvodnit své závěry. Pokládá však za nezpochybnitelná následující fakta: televize se stala nástrojem socializace dětí, přičemž mnoho z procesu působení na psychiku a myšlení ze strany televize zůstává ještě neodhaleno zcela. Některé korelace však již prokázány byly (vliv sledování násilí). Není žádného důvodu domnívat se, že „viděné a slyšené“ ze strany dětí se - slovy prof. T. Halíka - nevpaluje do jejich podvědomí. Přitom právě nadcházející éra bude vyžadovat od mladých lidí nejen vědomosti, ale i moudrost, jež vyžaduje pro svůj rozvoj konverzaci, přemýšlení, představivost, vcítění, reflexi. Lidská společnost přežije nejen za předpokladu, že bude tvořena lidmi s potřebným kvantem vědomostí a moudrosti, ale rovněž jen tehdy, pokud její příslušníci budou zachovávat generacemi vytvořené bazální normy slušnosti (základní morální imperativy). Nejvyšší správní soud nespochybňuje fakt, že děti se mohou s obdobnými projevy, jež generuje umělé prostředí uměle vybraných jedinců, kteří se v naději na finanční odměnu představují pro ně jinak nedostižnou metu nudí, pomlouvají, všelijak hanobí, mohou neomezeně pít alkohol a v opilosti dělat cokoli, zato číst nemohou, nesmějí mluvit o společenských tématech, zato mohou bezobsačně a

prázdně hovořit o sexu, a vyjadřovat se sprostě a zcela poklesle, setkat i v „běžné realitě“. Působení televizní obrazovky je však výjimečné, jak dokládají shora citované názory. Odpovědnost provozovatele vysílání je tomu úměrná, a nejedná se o přenášení odpovědnosti rodičů, rodiny, ostatních vychovatelů. Problémem ve všech případech, kdy stěžovatelka udělovala žalobkyni sankce, nebylo, že takový pořad vůbec vysílala, ale kdy, v jakém čase ho vysílala. Nejvyššímu správnímu soudu je známo - pokud je možné takové zjištění učinit z veřejně dostupných zdrojů - že v evropském kulturním prostoru pořad takového obsahu nebyl celoplošně vysílán v hlavním večerním vysílacím čase, kdy děti televizi nepochybně sledují. Některé regulační orgány v Evropě mají takové nástroje, že docílí relativně snadno, aby obdobný pořad z takového vysílacího času (okolo 20.00 hodiny, sestřihy pořadů s obsahem obdobných jako v posuzovaných věcech však byly vysílány běžně i v sobotu ve 12.00 hodin) zmizel; uplatňuje se také autoregulace ze strany provozovatelů vysílání. Nejvyššímu správnímu soudu je rovněž známo, že Senát Parlamentu České republiky projednával v roce 2006 petici adresovanou této horní komoře, kterou ve věci vysílání reality show podepsalo okolo 16 000 lidí (tisk č. 246). Ani tato skutečnost neměla na přístup provozovatele vysílání žádný vliv - odvysílal ještě třetí řadu VyVolených. Komerční médium svou činnost jistě poměřuje ziskem, neboť to je zákonitost trhu, byť námitka vždy bude vedena principem svobody projevu a právem šířit i znepokojivé a pohoršující informace, veřejná sféra však musí poměřovat zásah do práv provozovatele právy dětí na zdravý vývoj a v širším dosahu právem celé společnosti na přijatelně zdravý vývoj v oblasti duchovní. Tuto druhou miskou vah shledal Nejvyšší správní soud tou, která převážila. Tento soud vyjadřuje své jasné přesvědčení (které nepochybně odráží i hodnotové postoje soudců, kteří v tomto ohledu nemohou své osobnosti popřít, aniž by současně na druhé straně jakkoli vyzvedali své osobní morální maximy získané vzděláním, prostředím, v němž žili a žijí, životními zkušenostmi), k němuž došel analýzou předloženého problému: **Nezískají-li děti od raného věku v nejobecnějším slova smyslu vztah k jiným lidem, ztrácí společnost zdroj porozumění.** Pokud by to společnost dopustila, ocitla by se na samém prahu svého zániku. To, že určitý úpadek všeobecně nastává, nelze nezaznamenat. Tím spíše však ti, kterým zákonodárce svěřil příslušné pravomoci, nemohou mlčet. Rada pro rozhlasové a televizní vysílání není arbiter elegantiae, je to správní orgán, jenž zákonodárce vytvořil, aby plnil na mediálním trhu příslušné funkce. Je povinen obstarávat si pro svá rozhodnutí příslušné podklady způsobem, který z hlediska právního Nejvyšší správní soud dále ozřejmí. V oblasti ochrany životního prostředí se běžně užívá princip „předběžné opatrnosti.“ Efekty současného způsobu života lidské společnosti na ekologické systémy nejsou zcela probádány (srov. diskusi o globálním oteplování). V souvislosti s působením médií se již také běžně hovoří o „ekologii“. Shora citovaný závěr odborníka v oboru sociologie médií J. Volka lze považovat za potřebné prizma nazírání na vliv určitých typů pořadů na zdravý vývoj dítěte: „Moudrý člověk ví, že tam, kde hrozí nebezpečí, neriskuje.“ Působení médií má charakter multidisciplinární; představa žalobkyně, že nějaký posudek „z oblasti zdravotnictví“ vyjasní přehledně mechanismy tohoto působení, je naivní. Nejvyšší správní soud za nejúčelnější považuje trvalý rozvoj teoretického poznání zejména prostřednictvím oborů sociologie, psychologie, mediální pedagogiky, mediálních studií, popřípadě psychiatrie, které by kontinuálně vytvářelo zdroj poznatků jak pro správní orgány, tak pro soudy působící v této oblasti. Konkrétní aplikace právní normy na konkrétní případ by pak při existenci doktrinálních poznatků byla v řadě ohledů snazší; teoretické zázemí pak

také nesvádí ty, kteří mají rozhodovat, k přenášení jejich odpovědnosti na znalce, kterého se pak koneckonců ani neumějí zeptat, popřípadě mu kladou otázky právní povahy.

K úplnosti skutkových zjištění, která městský soud shledal nedostatečnými, Nejvyšší správní soud uvádí:

Správní řízení je ve smyslu ustanovení § 3, § 50 a § 68 správního řádu vázáno na úplné a spolehlivé zjištění stavu věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti. Rozsah a způsob zjišťování podkladů pro rozhodnutí určuje správní orgán, přičemž není vázán jen návrhy účastníků, ale je povinen si opatřit potřebné podklady pro rozhodnutí. Správní orgán musí umožnit účastníkům řízení navrhopvat důkazy na podporu jejich tvrzení, ale tyto důkazy je povinen provést pouze tehdy, pokud by mohly mít vliv na stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, který je základním kritériem rozsahu a způsobu zjišťovaných podkladů.

Zákonitosti fyzického, psychického a mravního vývoje dětí a mladistvých jsou na jedné straně předmětem zkoumání několika oborů (medicíny, psychologie, pedagogiky), na druhé straně jde o zákonitosti, s nimiž je konfrontován každý, kdo se kdy jakkoliv podílel na výchově dítěte, ale též jakákoliv průměrná normálně smýšlející osoba aplikující standardy současné společnosti v této oblasti. Posoudit možný vliv na fyzický, psychický či morální vývoj dítěte vyvolaný zcela určitým obsahem vysílaného pořadu bude moci každý s běžnými znalostmi a praktickými zkušenostmi získanými školním vzděláním, výchovou a životními prožitky, nepůjde-li o složitý hraniční případ úsudku ve vztahu ke konkrétnímu obsahu pořadu. Nejvyšší správní soud se již v několika případech vyslovil ke komponentě morálního vývoje dítěte, přičemž zdůraznil, že posouzení mimoprávních (morálních) hodnot naší společnosti na daném stupni jejího vývoje představuje tzv. *quaestio iuris* (srov. zejména rozsudky sp. zn. 6 As 14/2004 a sp. zn. 8 As 62/2005).

Mravnost Nejvyšší správní soud chápe jako obecně uznávané minimum společenských hodnot, nikoliv jako vlastní maximy těch, kdo soulad s žádoucím mravním vývojem dítěte posuzují (zde soud nahlíží mravnost jako kategorii morální a odhlíží od skutečnosti, že je též nesporně kategorií filosofickou a sociologickou). Vždy půjde o reflexi určitého místního společenského řádu, jenž podléhá z hlediska času určité proměnlivosti. Konkrétní obsah a význam tomuto pojmu přiřazuje správní orgán a posléze soud. Obsahové naplnění pojmu mravnosti tedy nenáleží znalci v jakémkoli oboru lidské činnosti.

Rada pro rozhlasové a televizní vysílání je regulačním orgánem, jenž „nastavuje“ standardy týkající se vysílání; její rozhodnutí není subjektivním názorem jedince, nýbrž názorem skupiny vycházející z průměrného vnímání společnosti. Jestliže je předmětem posouzení pořad typu „reality show“, pro nějž je typické, že osoby v něm jednající neúměrně konzumují alkohol, opilí se chovají poklesle a nemravně, hovoří primitivním jazykem plným vulgarismů a sprostot a neustále u toho všeho kouří, to vše při uměle vytvářeném chování ovlivňovaném manipulativními zásahy organizátora (v posuzované věci dokonce bránění ve spánku, což je běžně uznáváno jako druh mučení, či umělé vyvolávání konfliktů jako prostředí pro „život“), pak vyhodnocení vlivu na vývoj dítěte **prizmatem průměrného vnímání** je schopen v zásadě každý. Tímto závěrem není vyloučeno, aby

příslušný odborník byl povolán k posouzení možného „vlivu na vývoj dítěte“ v případě, kdy obsah pořadu bude sofistikovaný a vyhodnocení možného vlivu na vývoj dítěte bude například vyžadovat vysoké odborné znalosti např. vývojové psychologie, anebo metod, kterými média zkoumá mediální pedagogika jako průřezová disciplína. Z tohoto pohledu také zcela ob stojí postup stěžovatelky, která na jedné straně vyšla z obecných odborných vyjádření specialistů z oboru psychologie a mediálních studií, kteří zkoumali fenomén tzv. reality show obecně, a medicíny pro oblast vlivu alkoholu a kouření, a poté obecné odborné poznatky aplikovala svou úvahou na konkrétní pořad vysílaný v konkrétní den a konkrétní čas. To, že úvaha by mohla být podrobnější například pokud jde o objasnění mechanismu, kterým si dítě otiskuje to, co vidělo a slyšelo do vnitřních norem chování, může být pravdou. Úlohou soudu však v případě dílčích nedostatků rozhodnutí je posoudit, zda ve svém celku mohly mít vliv na zákonnost rozhodnutí. Městský soud ve vztahu k tvrzeným nedostatkům skutkových zjištění zůstal na úrovni obecných proklamací. Pokud měl za to, že skutková zjištění jsou nedostatečná, pak měl přesně říci, ohledně kterých skutkových okolností se tak stalo a jak je třeba tento stav napravit. Tento názor ovšem Nejvyšší správní soud nesdílí, jakkoli si umí představit rozhodnutí žalobkyně „lépe“ odůvodněné. Úlohou správních soudů však není přikazovat orgánům moci výkonné či nezávislým správním úřadům, že mají „nějak lépe pracovat“. Stěžovatelka obstarala odborná vyjádření z oborů psychologie, mediálních studií a medicíny; žádná z těchto studií nevyloučila, že pořady typu reality show mohou mít negativní vliv na vývoj dětí. Stěžovatelka pak tyto obecné poznatky aplikovala na konkrétní děje ve vysílaném pořadu. S konkurujícím znaleckým posudkem MUDr. P. W. se stěžovatelka v rozhodnutí podrobně vypořádala - k tomu jen lze poznamenat, že znalec nemůže přijímat právní závěry; zde ovšem hlavní problém tkvěl v položených otázkách, které znalce takto navedly. Na rozdíl od ostatních vyjádření se pak tento posudek výslovně vztahoval pouze na dva pořady, které se s posuzovanými v čase míjely.

Pro úplnost lze dodat, že obdobný názor ve vztahu k zákonu o vysílání zaujal zdejší soud i v rozsudku ze dne 26. 2. 2007, sp. zn. 8 As 62/2005, a ve vztahu k morálním otázkám při posouzení reklamy též v rozhodnutí publikovaném pod č. 604/2005 Sb. NSS.

Skutkový stav byl v posuzované věci ze strany stěžovatelky zjištěn způsobem nebudícím důvodné pochybnosti, výklad skutkové podstaty deliktu byl podán přiléhavě; rozhodnutí stěžovatelky z těchto hledisek ob stojí.

2. Nejvyšší správní soud ovšem shledává důvodnou i druhou uplatněnou námitku (rozpornost judikatury městského soudu v této otázce a dále nepřezkoumatelnost rozsudků soudu, pokud vytýkaly stěžovatelce nedostatek odůvodnění správních rozhodnutí) podřaditelnou pod § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

Nejvyššímu správnímu soudu je z úřední činnosti známo, že městský soud rozhodoval v desítkách případů rozhodnutí stěžovatelky, kterými reagovala na vysílání tzv. reality show u dvou různých provozovatelů. Také je mu známo, že otázku dostatečnosti skutkových zjištění vztahujících se k možnosti vyvození právního závěru o možném ohrožení vývoje dětí posuzoval různě, třebaže určující skutkové okolnosti byly obdobné (nadměrné požívání alkoholu, vulgarita, obscénnost, manipulace s lidmi, apod.) a jednalo se o stejný typ pořadu. Nejednota vyslovených právních názorů, ke které může

dojít, neboť je rozhodováno v různých senátech, je **nežádoucí potud, pokud se děje nereflextovaně, a pokud se tedy senát, jenž se chce odchýlit od dříve vysloveného právního názoru, s takovým právním názorem argumentačně nevypořádá.** Pokud je odchýlný názor důsledně odůvodněn i ve vztahu k odlišnému názoru, pak takový názorový střet zakládá rozhodování vyšší instance o sporné otázce - názor této instance pak bude napříště vázat senáty krajských soudů ve všech obdobných případech, ledaže by se objevily argumenty, které tato instance nevážíla, a o nichž se lze rozumně domnívat, že mohou změnit právní pohled na věc.

Nejvyššímu správnímu soudu je z úřední činnosti rovněž známo, že rozdílná judikatura k této právní otázce existuje na městském soudu jak uvnitř jednoho senátu (například věci sp. zn. 8 Ca 298/2006 a sp. zn. 8 Ca 299/2006) i mezi jednotlivými senáty městského soudu navzájem. Nelze nevidět, že v případě řady soudních sporů, které se před městským soudem vedly ve věcech pokut za vysílání reality show nebylo lze vyloučit, přehlédl-li jeden senát, že jiný senát v obdobné věci zaujal již určitý názor. Tento zmírňující pohled ovšem těžko aplikovat na praxi jednoho senátu rozhodujícího v tentýž den, což je případ, jenž je Nejvyššímu správnímu soudu rovněž znám. Důvodem ke zrušení přezkoumávaného rozhodnutí pro neodůvodněný rozpor v judikatuře (jenž sám o sobě je způsobilý zasáhnout právo na spravedlivý proces podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod - srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 8. 2006, č. j. 1 Aps 2/2006 - 68), pak ovšem může být jen takový případ, kdy k tomuto faktu přistupuje i věcná nesprávnost rozhodnutí. Poněvadž jak shora podáno, Nejvyšší správní soud nesdílí názor městského soudu vyjádřený v přezkoumávaném rozhodnutí, je i tato námitka důvodnou.

3. Městský soud pochybil, pokud stěžovatelce vytýkal nedostatečné zjištění skutkového stavu pro rozhodnutí o uložení pokuty, shledal nutnost vést dokazování ve věci znaleckým posudkem (aniž ovšem také blíže naznačil, které přesné skutkové okolnosti a znalec kterého oboru má zkoumat), a dále nutnost doplňovat dokazování blíže neurčeným způsobem o blíže nespecifikované analýzy, a napadené rozhodnutí z těchto důvodů zrušil. Rozhodnutí stěžovatelky je třeba s ohledem na zjištěné skutkové okolnosti a jejich právní hodnocení považovat za dostačující. Přestože si Nejvyšší správní soud umí představit odůvodnění rozhodnutí, které formálně lépe a vhodněji vyjádří to, co stěžovatelka vyjádřit chtěla, nelze zrušující výrok soudu ve vztahu ke kvalitě odůvodnění postavit na konstatování, že rozhodnutí je třeba „konkrétněji“ odůvodnit. Proto rozhodnutí městského soudu neobstojí ani v tomto ohledu a je třeba souhlasit s názorem, že není v této části přezkoumatelné - i v tomto ohledu shledává Nejvyšší správní soud kasační stížnosti důvodnými. Obecně je třeba dodat, že struktura rozhodnutí stěžovatelky byla ve všech případech sankcí udělovaných za vysílání pořadů v rámci reality show VyVolení obdobná - přitom v převážné většině případů městský soud obecně tato rozhodnutí pro „nekonkrétnost“ nerušil; proto i k této námitce stěžovatelky platí shora vyřčený závěr o důsledcích neodůvodněné odchylky od judikatury.

V.

Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnosti důvodnými, proto napadená rozhodnutí zrušil (§ 110 odst. 1 věta první s. ř. s.) a věci vrátil městskému soudu k dalším

řízením (dalšímu řízení). V těchto řízeních městský soud rozhodne vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem v tomto rozsudku (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení o kasačních stížnostech rozhodne městský soud v nových řízeních (novém řízení), (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 15. května 2008

JUDr. Milada Tomková
předsedkyně senátu